

"Ίψεν: «Τὸ σπῖτι τῆς κούκλας»

ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

ΤΟΥ ΣΤΑΘΗ ΙΩ. ΔΡΟΜΑΖΟΥ

Ἡ Ἐλίνα (ἡ Κυρὰ τῆς θάλασσας) ἀποκαλύπτει τὸ κενὸ ποὺ τῆς δημιουργεῖ ἡ μικροαστική της οἰκονομία, π ρ ο σ π α θ ε ῖ νὰ φύγει καὶ ἐκσυρρίξει. Ἡ Νόρα ἀκολουθεῖ κι' αὕτη ἕναν ἐπώδυνο δρόμο ποὺ τὴν ὁδηγεῖ σὲ νὰ ἀνακαλύψει τὸν ἑαυτὸ της καὶ φεύγει χωρὶς νὰ ἐκσυρρίξει. Οὕτε ἀπὸ τὸ ἀναδιδλωμα τῆς μίας, οὔτε ἀπὸ τὴν ἐξοδὸ τῆς ἄλλης, πρὸκειται νὰ σωθεῖ ὁ γάμος, ὁ γάμος τοῦ ἱφανικοῦ ρεπερτορίου. Ὅποιοι φεύγει, δὲν ξέρει κανεὶς ἂν θὰ σωθεῖ ὁ ἴδιος, θὰ περνοῦσε, ὅμως, τὴν ἀξία τῆς ἀνθρωπιάς μέσα ἀπὸ τίς κοινωνικὰς συμπεπαικτικές. Αὐτῇ, νομίζουμε, εἶναι ἡ θεατρικὴ ἀρετὴ τῶν ἱφανικῶν ἥρώων, ποὺ ὁλοῦντο τὸ ζωτικὸ ἥμα ὡς τὸ τέλος.

Συνήθισμα νὰ λήμει τὸν ἴψεν νατουραλιστῇ. Ὁ ἴψεν εἶναι νατουραλιστὴς στὸν ὁ ρ ε α λ ι σ μ ο ς του εἶναι ἀνάρμοστος. Ἐκεῖ, βέβαια, ὁ Μορσνὸς κλασικὸς τὸ πάθος νὰ ἐκθέσει θὰ τὰ ἐσώτερα τῶν θεσπῶν (ἀδυναμία τοῦ ὁ γάμος καὶ τὸ χρέος). Δὲ νομίζουμε, ὅμως, ὅτι ἐδῶ ὑπάρχει κάποια ἐπιδεικτικὴ μανία. Στὴ Νόρα, δὲν ἀπλώνει σὲ σῶμα τὰ ἑντεσσοῦ τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς τοῦ Χέλμερ καὶ τῆς ἐπαγγελματικῆς κοινωνίας. Ὅλα αὐτὰ τὰ ἐνδότερα τὰ περναί ἀπὸ τὴ διαδικασία τῆς ἀντοχῆς. Ἀνὰ τὰ ἐκθέτουμε. Τὰ δοκιμάζει ἂν ἀντέχουν. Γι' αὐτὸ ἡ Νόρα εἶναι ἔργο ρεαλιστικὸ, καὶ μόνον πρὸς τὸ τέλος τῆς τρίτης πράξης, ἡ γυναικὴ περνοῦσε τὸν ἴψεν, νὰ ἐπὶ λέει ὅλας οἱ ἡρώες του, φτάνει στὰ ἄρια ἐνὸς ἀνθρώπου νατουραλιστοῦ. Οἱ γραμμὲς αὐτῆς γράφονται, γιὰτὶ συνηθίζεται — πολλὰς ἀνεπάρκειες στὴν ἱφανικὴ ἐρμηνεία καὶ στὴν παρουσίασή της, νὰ δικαιολογούνη μὲ τὰ ἐπὶ λέει ἐλαττώματα τοῦ νατουραλισμοῦ. Γράφουμε καὶ γιὰ τὸν Πιρανέλλο. Ὁ κλασικὸς μῦθος ἐπὶ εἶναι μῦθος γιὰ μῦθος, ἔτσι κι' ἂν ἦταν ἡμῶς γιὰ τὴν ἐποχὴ του. Γιὰ μῦθος εἶναι κλασικὴ ἀσθητικὴ ἀξία μὲ σύγχρονη ἀσθητικὴ δραση. Ὁ ἴψεν, στὴ νατουραλιστικὴ του ἔργα, ποὺ δὲν ἔχουν ὅλους εἰσὺς ἀδυναμίες, ἀντὶ νὰ σωθεῖ μ' ἕναν ρεαλισμὸ ἀπὸ τὸ σύγχρονο θεατῆ.

Τὸ σπιτικὸ τῆς Νόρας εἶναι χαρμάνο. Ἕνα καλὸν ἄντρα, τρία χαρμάνοι παῖδια, μὴ θέση τριεθνικοῦ Τραπεζίτη ποὺ περιμένει τὸν ἀρχηγὸ τῆς οἰκονομίας, καὶ οἱ οἰκονομικαὶ φίλοι... Ἡ Νόρα, εἶναι τὸ χαϊδωμένο παιδί τοῦ μπαμπὰ τῆς καὶ τοῦ ἀντρα τῆς. Ἐκεῖ μιά... οἰκονομικὴ ἀδυναμία σὲ χρέος, μὲ τὸ ὅποιο προσπαθεῖ νὰ κἀναι τὴ ζωὴ τοῦ σπιτιοῦ της πρὸ γελαστῇ ἢ καὶ νὰ σώσει τὸ σπῖτι ἀπὸ δύσκολες ἀρες. Ἀδυναμία, ποὺ τὴν ὁδηγεῖ σὲ νὰ δοῦναι εὐκολα τὰ χρήματα καὶ εὐκολα νὰ τὰ προμηθεύει, μὲ κάποιο δάνειο μυστικὰ ἀπ' τὸν ἀντρα τῆς, καὶ κατὰ πλάστὲς διατυπώσεις. Αὐτὸ τὸ χρέος ποὺ δαειώθηκε γιὰ νὰ σώσει τὸν ἀντρα τῆς καὶ τὴν οἰκονομικὴ τῆς εὐτυχία, γίνεται ὄργανο ἐκδοικσμοῦ στὰ χέρια τοῦ δανειστή τῆς, ὁ ὁποῖος ζητοῦναι νὰ ἐξαγοράσει τὴν ὀμνησία του μὲ τὴν παραμονή του στὴν Τράπεζα ποὺ θὰ διειδῶναι ὁ ἀντρα τῆς Νόρας. Ὁ Χέλμερ, ὅμως, δὲ δέχεται τὴν προπλάσηση τῆς Νόρας, γιὰτὶ ὁ δανειστής εἶναι ἀπὸ καὶρὸ ἀνυπόλητο πρόσωπο. Ὁ δανειστής — ὁ Κρόνστα — ὁδηγεῖ τὰ πράγματα στὴν ἀποκάλυψη καὶ ἔπος ἦσαν ἱφανικὰ ἐπὶ, σὲ συντριβὴ τοῦ θεσμοῦ τοῦ γάμου. Ὁ Χέλμερ δὲ μπορεῖ νὰ καταλάβει τίποτα ἀπὸ τὴν κούκλα ποὺ εἶχε σὲ σπῖτι τοῦ τόσο μακρι. Κι' οὔτε ἀπὸ τὴν ἐπὶ λέει τῶν δανεισμοῦ τῆς.

Ὁ γάμος γκρεμίζεται, ἔχει ἔμεινε καὶ οἱ ἀνδρικοί. Ἡ κυρία Λίνα, φίλη τῆς Νόρας ἐπιχειρεῖ μὴ ἐξοχὴ θυσιᾶ, καὶ ὁ οἰκονομικὸς φίλος γιαντὸς Ράικ — ὁσχετος μὲ τὸ δάνειο — παραμένει πιστὸς ἕως θανάτου. Μέρα σ' αὐτὲς τῆς ἀνθρώπινες ἀντιθέσεις ἡ Νόρα, ἐκπατρίσκει τὸ σπῖτι τῆς, τὸ παιδί τῆς καὶ τὸν ἀντρα τῆς σὲ 1879! Στὸ γκρεμίσμα ἐνός

θεσμοῦ, ὁ ἴψεν ἔσπασε ἕναν ἀνθρώπο.

Ἀπὸ καὶρὸ ἔχει ἐπισημανθεῖ ὅτι τὸ ἔθνος περισσότερο φροντίζει γιὰ μὴ περικοπὴν παράστασης, παρὰ γιὰ μὴ τολμηρὴ ἐρμηνεία. Νομίζουμε πὺς ἡ σκηνοθεσία τοῦ ἱφανικοῦ ἔργου, πρέπει νὰ εἶναι τὴν συγγραφικὴ τὸλμη καὶ ὁδύτητα τοῦ δραματοῦ. Ὁ Τόμας Μουζενίδης, ἔδωσε μὴ περικοπὴν παράσταση. Οἱ ἥρωες θέλανε περισσότερο ἀτομικὸ τραγικὸ δόξα καὶ περισσότερο κοινωνικὸ σαρκασμὸ. Οἱ συγχοῦσεις ἔπρεπε νὰ ἔχουν περισσότερο ρεαλιστικὴ δοκιμασία καὶ ὅχι τὴ να-

τουραλιστικὴ ἐκθεση. Ἡ Νόρα, εἰναι ἀπὸ τοὺς δυνατότερους ῥόλους τοῦ ἴψεν, καὶ ἡ Βάσσα Μαυλίδου ἀπὸ τίς καλύτερες ἐρμηνεύτριες. Στὶς δύο πρώτες πράξεις ἰδιαίτερα ἔδωσε τὴν πολυμορφὴ Νόρα σὲ ἀφελὲς πάθος τῆς μὲ ἱφανικὴ ὁδύτητα. Περὶφημὴ ἦταν ἐπίσης καὶ στὴν ἀποκαλύπτει τὸ ἀδιέξοδο σὲ ὅποιο τὴν ὁλοῦντο τὰ ἡμέματα τῶν πράξεων τῆς καὶ τοῦ ἐκδοικσμοῦ. Νομίζουμε πὺς ἔπρεπε νὰ ἦταν τραγικότερη στὴν ἐξοδὸ τῆς. Ὁ Θάνας Κωτσόπουλος ἔδωσε ζωντανὰ τὸ καλὸ κάγαθο, ὅλλα καὶ ἐπὶ ἑπὶ ἀπὸ ἀνακατακτικὰ ἐκδοικσμοῦ Χέλμερ. Ὅλο τὸ τὸ παῖξιμο προστοίμαζε τὴν κατοπινὴ σύγκρουση. Ἀνὼφελα ζεστός ὁσχετος τρωφὸς, ἦταν ὑπέρτοχος «Πάτερ Φαμίλιας» μὴς μικροαστικῆς ἐπαρχικῆς κοινωνίας. Στὴ φωνὴ τοῦ ποτε-ποτε φτάνει ἀπὸ τῆς ἀπὸ ἄλλο ρεπερτορίου. Ἡ Ἐλένη Χατζηγιάννη, στὸν ὁσχετος ῥόλο τῆς κυρίας Λίνας, ἔδωσε ὑπέρτοχα τὴ στιγμή μὴς θυσιᾶς. Μ' ἕνα κυριαρχημένο παῖξιμο ἐνέδωκε τὴ θυσιᾶ τῆς γιὰ τὴ Νόρα μὲ τὴν προσωπικὴ εὐτυχία. Ὁ Λυκούργος Καλλέργης, ἦταν ὁ ἱφανικότερος ἥθοποιος τῆς παράστασης. Σαρκαστὴς μὲ φλέγμα, ρομαντικὸς μὲ πικρία σημειώσε στὴ σκηνὴ τὴ ζωὴ καὶ τὸ θάνατο τοῦ γιαντὸ Ράικ μὲ τὴν σιγουριά μεγάλου ἥθοποιου. Λιτὸς, ὁ Στέλιος Βόκοιτις, ἔδωσε ἀνὰ ὁσχετος τὸν χιλιπεριφρονημένο ἀπὸ τὴν ἴδια τοῦ τὴν κοινωνία. Ἀπ' ὅλους ἔμεινε τοὺς ἥρωες, μ' ἐξάρσηση τὸν Καλλέργη. Ἐλεψε ὅπως γράφουμε τὸ μεγαλυτέρου προσωπικὸ τραγικὸ δόξα καὶ ὁδύτορος κοινωνικὸς σαρκασμὸς. Πολλὴ καλὴ σὲ ῥόλο τῆς Ἐλένης ἡ Λευκὴ Βεντούρά. Ἀπὸ τῶν σημειώσαμε τὴν ἐμφάνιση τῆς Α. Μουστάκα σ' ἕνα σύντομο ῥόλο.

Ὁ σκηνογράφος Β. Βασιλειάδης παρασυρμένος ἀπὸ τὴν κατασκευαστικὴ μανία τῶν σκηνογραφοῦν τὸν ἔθνος ἡ ἀπὸ τίς παρεξηγημένες ἀπόψεις περὶ νατουραλιστικοῦ θεατροῦ, ἔσπασε ἐντὶ γιὰ σκημικὸ, τὸ ἐσωτερικὸ μονοκατοικίας, ὅπου θὰ κ α θ ὁ τ α ν ἡ οἰκονομία τοῦ Χέλμερ. Παρανόησι. Στὸ σκημικὸ θὰ ε π α ῖ ζ ε ἡ οἰκονομία τοῦ Χέλμερ.

«ΜΑΡΙΑ ΣΠΟΥΑΡΤ»

Ἐκ τὴν ἐρχομὴν Τετάρτη θὰ καίετο σὲ Κρατικὸ Θέατρο Βορείου Ἑλλάδος ἡ ἀρχαία Σπύουαρτ. Ἐν συνεχείᾳ ἡ Κρατικὴ Σκηνὴ τῆς Β. Ἑλλάδος θὰ ἀνεβάσει — στὴς 19 τρέφ — τὸ ἔργο τοῦ Θεοδοῦ ἀπὸ τὴν καλλιέργειαν τῆς πρῶτης καὶ τῆς τρίτης πράξης. Στὴ φωτογραφία ἡ Ἀλφὼν Πιολὴ σὲ μὴ σκηνὴ τῆς ἀρχαίας Σπύουαρτ.

(Σημείωση: Ἀπὸ λόθος τοῦ φωτογράφου ἡ λείοντα αὐτὴ μῆκος χρεὶς ἀπὸ τὸ κλινὸ ποὺ ἔσπασε μὴ σκηνὴ ἀπὸ τὸ χορευτικὸν παρὰ μὴ ὅλον σπασμοῦν Ἀετοῦ. (Τὸ χορευτικὸν αὐτὸ παρὰ μὴ παρὰ μὴ χρεὶς ὁ Ὀργανισμὸς Ὀργανισμὸς Ἐκπαίδευσης σὲ λυόμενον θεατρὸ τοῦ Ὀρχήστρου στὴ Σχολὴ τῆς Κούλας Πράττικας)

